

PŘEKLADOVÝ SLOVNÍČEK

základních pojmů učiva ZŠ

Vlastivěda

Dějepis

Výchova k občanství

Výchova ke zdraví

Вітчизнознавство

Історія

Громадянська справа

Здоров'яна освіта

**Česko-ukrajinský
Ukrajinsko-český**

**Чесько-український
Українсько-чеський**

Odborný překlad:
PhDr. Věra Lendělová, CSc.

© SPN – pedagogické nakladatelství, a. s., 2022

Česko-ukrajinská část

A **abdikace** відречення від престолу,
прохання (міністра) про
відставку, відставка
absolutismus абсолютизм
osvícený absolutismus освічений
абсолютизм
adolescence дорослішання,
дозрівання (період), юність
adopce (osvojení) усиновлення,
удочеріння
advokát адвокат
agresivita агресивність
akcie акція
aktivní odpočinek активний
відпочинок
alchymie алхімія
aliance альянс, спілка, об'єднання
alkoholismus алкоголізм
antika античний світ, античність
antikoncepce протизачаття,
протизаплідність
bariérová antikoncepce бар'єрне
(з перешкодою) протизачаття,
протизаплідність
hormonální antikoncepce
гормональне протизачаття,
протизаплідність
přirozená antikoncepce
природне протизачаття,
протизаплідність
arcibiskupství архієпископство
arcibiskup архієпископ
aréna арена
archeologie археологія
archeolog археолог
archeologická kultura
археологічна культура
archeologický výzkum
археологічне дослідження,
розкопки
architektura архітектура

archiv архів
aristokracie аристократія
arkáda аркада
armáda армія, збройні сили
ateismus атеїзм
atentát атентат, замах
atomová puma атомна бомба
atrium середня прямокутна
ненакрита частина будинку у
Стародавньому Римі (дворик)
autonomie автономія
autorita авторитет
azbuka азбука, абетка
báje міф, легенда
banka банк
barbaři, barbarské kmeny варвари,
племена варварів
barikáda барикада
baroko бароко
batole дитина, що вже повзає,
розм. повзунок
bavlna бавовна
bazilika базиліка
bible Біблія
biskupství єпископство
biskup єпископ
bitva битва
blokáda блокада
boj бій, боротьба
národně osvobozenec бой
національно-визвольна
боротьба
třídní boj класова боротьба
bronz бронза
bůh Бог
burza біржа
buržoazie буржуазія
cech цех
centralizace централізація
centralizovaný stát цетралізована
державна

B

C

centrální plánování центральне планування

cenzura цензура

cestovní ruch туризм

cín олово, цина

církev церква

církev evangelická церква євангелічна

církev katolická церква католицька

církevní hodnostář церковний ієрарх, духовний сан

císařství імперія

císař імператор

city почуття, відчуття

civilizace цивілізація

Č **člověk dnešního typu** людина сучасного типу

člověk rozumný людина розумна

člověk vzpřímený людина, що прямо ходить

člověk zručný людина уміла, вправна, яка виготовляє знаряддя праці

D **daně** податки
defenestrace викидання у вікно (людини)

děkabristé декабристи

dekret декрет

dělba práce поділ праці

demarkační linie демаркаційна лінія

demise демісія

demokracie демократія

demonstrace демонстрація

denár стародавня і середньовічна срібна монета

despocie деспотія

diktatura диктатура

diktatura proletariátu диктатура пролетаріату

diktátor диктатор

diskriminace дискримінація

divadlo театр

doba bronzová вік бронзовий (бронзи)

doba kamenná mladší (neolit) вік молодший кам'яний (неоліт)

doba kamenná pozdní (eneolit) вік пізньокам'яний (єнеоліт)

doba kamenná starší (paleolit) вік ранній кам'яний (палеоліт)

doba ledová епоха льодовика

doba železná епоха заліза

dokument документ

domínát форма правління у Стародавньому Римі у 284–476 рр.

dorozumívání, komunikace мовне спілкування, комунікація

dospělost зрілість

dospívání (puberta) дозрівання, дорослішання (перехідний вік)

dovednost уміння, навик

dovolená відпустка

droga лікарська речовина, наркотик

dynastie династія

emigrace еміграція

empír, empírový sloh ампір, стиль ампір

epidemie епідемія

epocha епоха

erb герб

etnikum (etnická skupina) етнос (етнічна група)

exil вигнання

expanze експансія, розширення

fakulta факультет

faraon фараон

farář парафіяльний священик

federace федерація

feudál феодал

filozofie філософія

freska фреска

fronta (válečná) фронт (на війні)

galerie галерея

genocida геноцид

gestapo (státní tajná policie) гестапо (державна таємна поліція)

E

F

G

gilotina гільйотина
gladiátor гладіатор
globální problémy глобальні проблеми
globální problémy ekologické глобальні екологічні проблеми
globální problémy společenské глобальні суспільні проблеми
gotika, gotický sloh готика, готичний стиль
pozdní gotika пізня готика
groš гріш

H **hazardní hra** азартна гра
hedvábí шовк
helenismus (helenistická kultura) еллінізм, еллінська культура
historie історія
historik історик
hmotné prameny матеріальні джерела
hormony гормони
hospodářská krize криза господарська
hospodářství господарство
hrabství графство
hrabě граф
hrací automat гральний автомат
hrad замок, кремль
hradby кріпостні стіни, вали, огорожа
hradiště городище
hrnčířský kruh гончарний/гончарський круг
hrnčířství гончарство
hrob могила, домовина
hrobka гробниця, усипальниця
hromadné sdělovací prostředky засоби масової інформації
hudba музика
humanismus гуманізм
husitství гуситський рух, рух гуситів (прихильників та послідовників Яна Гуса)
hygiena гігієна
duševní hygiena психічна гігієна, гігієна розумової праці

intimní hygiena інтимна гігієна
osobní hygiena особиста гігієна

charakter характер **CH**
chov dobytka тваринництво
chování поведінка
chrám храм, собор
ideologie ідеологія
ikona ікона
illegalita підпілля
impérium імперія
impresionismus імпресіонізм
industrializace індустріалізація
integrační proces процес інтеграції (об'єднання), інтеграційний процес
intelligence інтелігенція
intervence інтервенція
islám іслам
jakobín яacobінець **J**
jantar бурштин, янтар
jezuitský řád орден єзуїтів
kalendář календар
kalich келих
kancleř канцлер
kaple каплиця
kapitulace капітуляція
kardinál кардинал
kasta каста
katedrála кафедральний собор
kázání проповідь
kázeň дисципліна
Keltové кельти
keramická nádoba керамічна посудина
klasicismus класицизм
klášter монастир
klenba склепіння
kmen плем'я
kmenový svaz союз племен
kněz священик
knihovna бібліотека
knihtisk друкарство, книгодрукування
knížectví князівство
kníže князь

koalice коаліція
protihitlerovská koalice протигітлерівська коаліція
kočovník кочівник, кочовик
kojenec немовля, грудна дитина
kojenecký ústav клініка для немовлят, грудних дітей
kolaborant колабораціоніст
kolektivizace zemědělství колективізація сільського господарства
kolonát відношення найму дрібних землеробів щодо власників землі
kolon осадник, колоніст
kolonialismus колоніалізм
koloniální říše колоніальна імперія
kolonie колонія
kolonizace колонізація
komedie комедія
kompas компас
komunismus комунізм
koncil церковний собор
konference конференція
konfiskace конфіскація
konflikt конфлікт
mezigenerační konflikt конфлікт поколінь
kongres конгрес
konkurence конкуренція
konšel радник, член магістрату
konzervativismus консерватизм
konzul консул
kopule баня, купол
korán коран
korunovace коронація, коронування
korunovační klenoty коронні цінності, коронаційні регалії
kosmetická péče косметичний догляд
kostel костюл, католицький храм
kovářství ковальство
kozáci козаки

království королівство
král король
královská koruna королівська корона
královský dvůr королівський двір
kriminalita злочинність
krizové centrum кризовий центр
kronika хроніка, літопис
křesťanství християнство
křest хрещення
křesťan християнин
křížová výprava похід хрестоносців, хрестовий похід
křížák хрестоносець
kubismus кубізм
kult культ
kult osobnosti культ особи
kultura культура
duchovní kultura духовна культура
hmotná kultura матеріальна (речова) культура
masová kultura масова культура
kulturní dědictví культурна спадщина
kulturní instituce установи (заклади) культури
láska любов
latinka латинський шрифт, латиниця, латинка
legenda легенда
legie легіон
len льон
letopis літопис, хроніка
letopočet літочислення
liberalismus лібералізм
lidová slovesnost народна словесність, фольклор
lidová tvořivost народна творчість
lidové shromáždění народні збори
lidové zvyky народні звичаї
linka důvěry телефон (лінія) довіри

linka bezpečí телефонні номери безпеки (поліції, швидкої допомоги, пожежної охорони)

literatura література

lodstvo флот

lov полювання

M **madona** мадонна

magie магія

majestát велич, величність, височайша або королівська грамота

majetek добро, власність, маєток

movitý majetek рухоме майно

nemovitý majetek нерухоме майно

malířství малярство, живопис, малювання (фарбами)

manifest маніфест

manufaktura мануфактура

manželství шлюб, одруження, подружжя

markrabství маркграфство

markrabě маркграф

masturbace мастурбація

měď мідь

menstruace менструація

město місто

horní město місто гірників (рудокопів) у середньовіччі

královské město королівське місто

poddanské město місто, що підлягає (належить) місцевому феодалові

věnné město місто, отримане королевою у посаг

měšťan міський житель, городянин

městský stát місто-держава

mešita мечеть

minaret мінарет

mince монета

ministr міністр

mír мир

misionář місіонер

mladočeši младочехи, молодочехи

mnišský řád чернечий орден

mobilizace мобілізація

moc сила, влада

moc duchovní влада духовенства

moc soudní судова влада

moc světská влада світська, цивільна

moc výkonná влада виконавча

moc zákonodárná влада законодавча

mohyla могила, курган

monarchie монархія

monarchie konstituční монархія конституційна

monopol монополія

mor чума

morová epidemie епідемія чуми

motivace мотивація

mozaika мозаїка

mravnost моральність, мораль, етика

mše, bohoslužba меса, служба божа, богослужба, відправа, літургія

mumifikace муміфікація

mumie мумія

muslim мусульманин

muzeum музей

mýtus міф

mzda заробітня плата

nabídka a poptávka пропозиція і попит

náboženství релігія,

віросповідання, віровизнання

náboženská sekta релігійна секта

náboženská svoboda свобода віровизнання

náboženské vyznání

віросповідання, віровизнання

nacionalismus націоналізм

nacismus нацизм

náčelník вождь, старійшина

nadpřirozené síly надприродні сили

N

nadvláda панування, перевага
náhrdelník намисто, кольє
nálada настрої
naleziště родовище
náramek браслет, наруччя
národ нація, народ
národní obrození національне відродження
Národní shromáždění Національні збори
národnostní menšina національна меншина
nářečí діалект, наріччя, говір, говірка
naturálie продукти
naturální směna натуральний обмін
návyková látka звичний матеріал (речовина)
negramotnost неписьменність, неграмотність
nemoci civilizační хвороби цивілізації
nemoci dědičné хвороби спадкові
nemoci duševní хвороби психічні
nemoci přenosné pohlavním stykem хвороби, що переносяться статевим шляхом
nemoci tělesné хвороби тіла (тілесні)
nesnášenlivost нетерпимість, непримиренність
nezaměstnanost безробіття
nezávislost незалежність
nezletilá osoba неповнолітня особа
norma норма
mravní norma моральна норма
právní norma норма права
společenská norma суспільна норма
notář нотаріус
novorozenec новонароджений
novověk нові часи, нова епоха
raný novověk рання нова епоха

občan громадянин
občanství громадянство
občina община
obec населений пункт
obecní samospráva громадське самоврядування
obecní zastupitelstvo муніципальне представництво, мерія
oběť жертва
obchod торгівля
obchodník торговець
obilnářství хліборобство
objevné plavby плавання-відкриття
obrazoborectví іконоборство
obřad обряд, церемонія
odboj опір, рух опору, визвольний рух
odborová organizace профспілкова організація
odpovědnost відповідальність
odpušky індульгенції
odsun (Němců) виселення, евакуація, депортація (німців)
ofenziva наступ
ochrana životního prostředí охорона навколишнього середовища
okres район
okupace окупація
okupační správa окупаційне управління, окупаційна установа
okupační armáda окупаційна армія
oltář вівтар, жертovníк
olympijské hry олімпійські ігри
opera опера
opevnění укріплення, форт
opozice опозиція
oppidum укріплене кельтське городище (місто, фортеця) у 2–1 ст. до н.е. з кам'яними валами та прямокутним

плануванням, тимчасове
місто-фортеця періоду Римської
імперії, опідум

orba оранка

oradlo рало

Organizace spojených národů

Організація Об'єднаних Націй

osídlení заселення, поселення

osobnost особистість,
індивідуальність

osvícenství просвітництво,
просвітительство

otroctví рабство

otrok раб

otůžování гартування,
загартовування

P **pakt** пакт

palác палац

památka пам'ять, пам'ятка

kulturní památka пам'ятка
культури

umělecká památka пам'ятка
мистецтва

panstvo (vysoká šlechta)

дворянство, шляхта

papež папа (римський) - глава
католицької церкви

papyrus папірус

parlament парламент

parlamentarismus
парламентаризм

parní stroj парова машина

parolod пароплав

partyzán партизан

paruka перука

pastevectví скотарство,
пастушество

patent патент

robotní patent барщина,
панщина

toleranční patent указ про
віротерпимість

patriarcha патріарх

patricij патрицій

patron шеф, директор, патрон,
покровитель

pec піч

peklo пекло

peníze гроші

pergamen пергамент

perspektiva перспектива

pěstní klín ручне рубило

pěstounská péče опікунський
догляд

petice петиція

písař писець, переписувач

písemné prameny писемні джерела

písemnictví писемність,
письменство

písmo письмо

písmo hláskové письмо звукове

písmo klínové клинопис,
письмо клинове

písmo obrázkové (hieroglyfy)
письмо ієрогліфічне

písmo znakové письмо знакове

plantáž плантація

plastika скульптура, пластика

plebej плебей

plodnost родючість,
плодоносність

pluh плуг

pluralita плюралізм

poddanství підданство,
феодално-кріпосницька
залежність, кріпацтво

poddaný підданий

pogrom погром

pohan язичник, поганин

pohlaví стать

pohlavní orgány статеві органи

pohlavní styk статевий зв'язок

pohřeb похорон

pohřební zvyklosti (ritus)
похоронний ритуал

pojištění страхування

policie поліція

politika політика

politika vnitřní політика
внутрішня

politika zahraniční політика
зовнішня (закордонна,
міжнародна)

politická strana політична партія
politický program політична програма
politický systém політична система
poradna pedagogicko-psychologická консультація педагогічно-психологічна
poradna předmanželská a manželská консультація для наречених (молодят) та сімей (подружжів)
pornografie порнографія
portál портал
poslanec депутат
posmrtný život загробне життя
potřeby потреби
potřeby duševní потреби духовні (психічні)
potřeby fyzické потреби фізичні
poutě na hory паломництво, відвідування святих місць
pověst переказ, сказання, легенда
povstání повстання
práce праця, робота, труд
pracovní doba робочий час
pracovní kázeň трудова, виробнича дисципліна
pracovní nástroj знаряддя праці
pracovní poměr трудова угода
pracovní přetížení робоче перевантаження
pracovní smlouva трудова угода
práva права
lidská práva людські права
městská práva права міста
občanská práva громадянські права
pravěk доісторичні часи
právo право
právo občanské цивільне (громадянське) право
právo pracovní трудове право
právo rodinné право родинне
právo trestní кримінальне право

právní předpis правовий припис
právní řád правопорядок
právní úkon правовий захід, правна дія
pravosláví православ'я
premiér прем'єр
prevence профілактика, запобіжні заходи
prezident президент
principát форма правління у Стародавньому Римі (30 р. до н.е. – 284 р. н.е.)
privilegium привілей
profese професія, фах
prokuratura прокуратура
promiskuita нерозбірливі статеві стосунки з особами протилежної статі
prosperita дохідність, прибутковість
prostitute проституція
protektorát протекторат
provincie провінція
prožívání переживання, проживання
přátelství дружба, приятелювання
předek предок
přelidnění перенаселеність, перенаселення
přestupek провина, порушення
převrat переворот
komunistický převrat комуністичний переворот
státní převrat державний переворот
přídělové zásobování нормоване постачання
přijímání (při mši) причастя, причащення
příjmy прибутки
příměří перемир'я
psychika психіка
psychologie психологія
puč путч, заколот
purkmistr бургомістр
pyramida піраміда

R **radnice** ратуша
rasa раса
rasismus расизм
ražba mincí карбування монет
reforma реформа
pozemková reforma земельна реформа
sociální reforma соціальна реформа
měnová reforma грошова реформа
reformace реформація
region регіон
reklama реклама
rekreace відпочинок
relaxace релаксація
relief рельєф
renaissance ренесанс, відродження
republika республіка
revoluce революція
bolševická revoluce більшовицька революція
buržoazně demokratická revoluce буржуазно-демократична революція
průmyslová revoluce промислова революція
„sametová“ revoluce „оксамитова“ революція
režim режим
režim dne режим (розпорядок) дня
lidovědemokratický režim народно-демократичний режим
komunistický režim комуністичний режим
totalitní režim тоталітарний режим
robot робота
rod рід
rodičovství батьківство, материнство
plánované rodičovství плановане батьківство

rodina родина, сім'я
neúplná rodina неповна сім'я
rokoko рококо
rolník селянин, землероб
románský sloh романський стиль
romantismus романтизм
rotunda ротонда
rovnoprávnost рівноправність
rozpočet бюджет
obecní rozpočet муніципальний бюджет
osobní rozpočet особистий бюджет
rodinný rozpočet сімейний бюджет
státní rozpočet державний бюджет
rozvod розлучення
rybolov риболовля, рибальство
rychtář сільський староста
rytíř лицар, рицар
rytířský řád лицарський орден
rytířský turnaj лицарський турнір
řečnictví риторика, ораторське мистецтво
řemeslná výroba ремісницьке виробництво
řemeslník ремісник
říše імперія, держава
byzantská říše Візантійська імперія
franká říše Франкська імперія
římská říše Римська імперія
Sámová říše держава Само
velkomoravská říše Великоморавська держава (князівство)
sabotáž саботаж
samoděržaví самодержавство
samospráva самоурядування
obecní samospráva муніципальне (місцеве) самоурядування
třídní samospráva класове самоурядування

Ř**S**

sankce санкція
satelitní stát держава-сателіт
sběr (rostlinné potraviny) збирання
 (рослинної їжі)
sebekontrola самоконтроль
sebezpoznání самопізнання
sebevědomí самосвідомість,
 самовпевненість
sebevýchova самовиховання
secese модерн
senát сенат
sexualita сексуальність
sexuální deviace сексуальні
 відхилення, збочення
sexuální orientace сексуальна
 орієнтація
sexuální zneužívání сексуальне
 зловживання
sexuolog сексолог
schopnost здатність,
 спроможність, талант
sjednocení об'єднання
Slované слов'яни
smlouva угода, договір, контракт
mírová smlouva мирний договір,
 мирна угода
Severoatlantická smlouva (NATO)
 Північноатлантична угода
 (NATO)
Varšavská smlouva
 Варшавський договір,
 Варшавська угода
socialismus соціалізм
sociální dávky соціальна допомога
sociální péče соціальна опіка,
 соціальний догляд
sociální role соціальні ролі
sociální skupina соціальна група
sochařství скульптура
solidarita солідарність
soud суд
soudní proces судовий процес
soukromý sektor приватний
 сектор
specializace řemesel розподіл
 праці (спеціалізація ремесел)

společnost суспільство
konzumní společnost
 споживацьке суспільство
občanská společnost
 громадянське суспільство
spolupráce співпраця
správní celek адміністративна
 одиниця
stalinismus сталінізм
stanné právo стан облоги
staročesi старочехи
starověk стародавні часи
stát держава
státní hymna державний гімн
státní suverenita державний
 суверенітет
státní svátek державне свято
státní symbol державний символ
státní vlajka державний прапор
státní znak державний знак
 (символ)
státní zřízení державний лад
stávka страйк
stavovská společnost станове
 суспільство
stěhování národů переселення
 народів
století століття
stres стрес
středověk середні віки,
 середньовіччя
střelný prach порох (стрілецький)
stříbro срібло
střídavý systém hospodaření
 змішана система господарювання
sukno сукно
sultán султан
svěbytnost самобутність
svědomí совість, сумління
světový názor світогляд
svoboda свобода
synagoga синагога
šaman шаман
šikanování знущання, тиранія
škola школа, навчальний заклад,
 училище

střední škola середня школа

vysoká škola вищий навчальний заклад

základní škola загальноосвітня школа

zvláštní škola спеціальна школа (для розумово відсталих дітей)

školní řád шкільний режим

školní třída шкільний клас

šlechta дворянство, шляхта

šperk дорогоцінність

T **tábor** табір

koncentrační tábor

концентраційний табір

vojenský tábor військовий табір

tábor lidu мітинг

talent талант

těhotenství вагітність

temperament темперамент

teror терор

tkalcovství ткацтво

tlupa група, зграя, банда

tovaryš помічник майстра

toxikomanie токсикоманія

tradice традиція

tragédie трагедія

trestní odpovědnost кримінальна відповідальність

trestný čin злочин, злочинна дія

trh ринок

triumvirát тріумвірат

trojpolní systém hospodaření трипільна система землеробства (господарювання)

tržní ekonomika ринкова економіка

tvrz замок, твердиня

U **učení** вчення, наука

učitel вчитель, викладач

ultimátum ультиматум

umělé přerušení těhotenství штучне переривання вагітності

umělecké řemeslo художній промисел

umění мистецтво

únava утома

unie унія, союз

uniforma уніформа, мундир, однострій

univerzita університет

úřad práce центр

працевлаштування/зайнятості

úředník службовець, урядовець, чиновник

úspory заощадження

ústava конституція

válka війна

blesková válka блискавична війна, блицкриг

druhá světová válka Друга світова війна

občanská válka громадянська війна

první světová válka Перша світова війна

stoletá válka Столітня війна

studená válka холодна війна

třicetiletá válka Тридцятилітня війна

zákopová válka окопна (позиційна) війна

válečný zločinec воєнний злочинець

Vánoce Різдво

věda наука

Velikonoce Великдень

velmoc велика держава, супердержава

velmož вельможа

versailleský mírový systém версальська світова система

vesnice село

vitaminy вітаміни

vkłady вклади

vláda уряд, кабінет (міністрів), влада

prozatímní vláda тимчасова влада

vláknina плітковина

vlast вітчизна, батьківщина

vlastenectví патріотизм

vlastnictví власність
soukromé vlastnictví приватна власність
veřejné vlastnictví суспільна власність
vlastnost властивість
vlna вовна, шерсть
vlohy задатки, нахили, здібності
vojenská družina військова дружина
vojenská jednotka військовий підрозділ
vojevůdce полководець, воєначальник
volba povolání вибір професії
volby вибори
komunální volby муніципальні вибори
parlamentní volby парламентські вибори
volný čas вільний час
vrchnost начальство, власті
vrstevník ровесник, одноліток
vrstevnická skupina група ровесників, однолітків
vůle воля
výdaje витрати
výchova виховання
výstava виставка
vzdělanost освіченість
vztahy зв'язки, відносини, стосунки
mezilidské vztahy стосунки між людьми
mezinárodní vztahy міжнародні відносини
partnerské vztahy партнерські зв'язки (відносини)
společenské vztahy суспільні відносини
Z **zájmová činnost** галузева діяльність

zákon закон
zákoník кодекс, звід законів
zámek замок
zaměstnání служба, робота, заняття
zamilovanost закоханість
zámoří заморські краї
zastupitelské orgány представницькі органи
závislá země залежна земля (країна)
závislost залежність
zbraň зброя
zdravá výživa здорове харчування
zdraví здоров'я
duševní zdraví психічне (духовне) здоров'я
tělesné zdraví фізичне здоров'я
země třetího světa країни третього світу
zemědělství землеробство
zemský sněm крайовий парламент
zlato золото
znalost знання
zralost зрілість, дорослість
citová zralost чуттєва зрілість
duševní zralost духовна зрілість
sociální zralost соціальна зрілість
tělesná zralost фізична зрілість
železnice залізниця
železo залізо
životní cíl мета життя
životní partner партнер у житті
životní prostředí середовище для життя
životní styl стиль життя
životní úroveň життєвий рівень
životospráva режим, розпорядок
žurnalistika журналістика

Ukrajinsko-česká část

А абсолютизм absolutismus
автономія autonomie
авторитет autorita
агресивність agresivita
адвокат advokát
адміністративна одиниця správní celek
азбука, абетка azbuka
азартна гра hazardní hra
активний відпочинок aktivní odpočinek
акція akcie
алкоголізм alkoholismus
алхімія alchymie
альянс, спілка, об'єднання aliance
ампір, стиль ампір empír, empírový sloh
античний світ, античність antika
арена aréna
аристократія aristokracie
аркада arkáda
армія, збройні сили armáda
археологія archeologie
археолог archeolog
археологічна культура archeologická kultura
археологічне дослідження, розкопки archeologický výzkum
архів archiv
архієпископ arcibiskup
архієпископство arcibiskupství
архітектура architektura
атеїзм ateismus
атентат, замах atentát
атомна бомба atomová puma

Б бавовна bavlna
базиліка bazilika
баня, купол kopule
банк banka

батьківство, материнство rodičovství
бар'єрне (з перешкодою) проти зачаття, проти заплідності bariérová antikoncepce
барикада barikáda
бароко baroko
барщина, панщина robotní patent
безробіття nezaměstnanost
битва bitva
бібліотека knihovna
Біблія bible
бій, боротьба boj
більшовицька революція bolševická revoluce
біржа burza
блискавична війна, бліцкриг blesková válka
блокада blokáda
Бог bůh
браслет, наруччя náramek
бронза bronz
бургомістр purkmistr
буржуазія buržoazie
буржуазно-демократична революція buržoazně demokratická revoluce
бурштин, янтар jantar
бюджет rozpočet

В вагітність těhotenství
варвари, племена варварів barbaři, barbarské kmeny
Варшавський договір, Варшавська угода Varšavská smlouva
Великдень Velikonoce
Великоморавська держава (князівство) velkomoravská říše
велика держава, супердержава velmoc

велич, величність, височайша або королівська грамота majestát
вельможа velmož
версальська світова система versailleský mírový systém
вибір професії volba povolání
вибори volby
вигнання exil
викидання у вікно (людини) defenestrace
виселення, евакуація, депортація (німців) odsun (Němců)
виставка výstava
витрати výdaje
виховання výchova
вищий навчальний заклад vysoká škola
Візантійська імперія byzantská říše
вівтар, жертovníк oltář
відношення найму дрібних землеробів щодо власників землі kolonát
відповідальність odpovědnost
відпочинок rekreace
відпустка dovolená
відречення від престолу, прохання (міністра) про відставку, відставка abdikace
війна válka
військова дружина vojenská družina
військовий підрозділ vojenská jednotka
військовий табір vojenský tábor
вік бронзовий (бронзи) doba bronzová
вік молодший кам'яний (неоліт) doba kamenná mladší (neolit)
вік пізньокам'яний (єнеоліт) doba kamenná pozdní (eneolit)
вік ранній кам'яний (палеоліт) doba kamenná starší (paleolit)
вільний час volný čas
віросповідання, віровизнання náboženské vyznání

вітаміни vitaminy
вітчизна, батьківщина vlast
вклади vklady
влада виконавча moc výkonná
влада духовенства moc duchovní
влада законодавча moc zákonodárná
влада світська, цивільна moc světská
власність vlastnictví
властивість vlastnost
вовна, шерсть vlna
воєнний злочинець válečný zločinec
вождь, старійшина náčelník
воля vůle
вчення, наука učení
вчитель, викладач učitel
галерея galerie
галузева діяльність zájmová činnost
гартування, загартовування otužování
геноцид genocida
герб erb
гестапо (державна таємна поліція) gestapo (státní tajná policie)
гігієна hygiena
гільйотина gilotina
гладіатор gladiátor
глобальні екологічні проблеми globální problémy ekologické
глобальні суспільні проблеми globální problémy společenské
глобальні проблеми globální problémy
гончарний/гончарський круг hrnčářský kruh
гончарство hrnčářství
гормональне протизачаття, протизаплідність hormonální antikoncepce
гормони hormony

городище hradiště
господарство hospodářství
готика, готичний стиль gotika,
 gotický sloh
гральний автомат hrací automat
граф hrabě
графство hrabství
гріш groš
гробниця, усипальниця hrobka
гроші peníze
грошова реформа měnová reforma
громадянин občan
громадянська війна občanská válka
громадянські права občanská práva
громадянське суспільство občan-
 ská společnost
громадянство občanství
громадське самоврядування obec-
 ní samospráva
група ровесників, однолітків vrs-
 tevnická skupina
група, зграя, банда tlupa
гуманізм humanismus
гуситський рух, рух гуситів
 (прихильників та послідовників
 Яна Гуса) husitství

Д **дворянство, шляхта** panstvo (vyso-
 ká šlechta)
дворянство, шляхта šlechta
декабристи děkabristé
декрет dekret
демаркаційна лінія demarkační
 linie
демісія demise
демонстрація demonstrace
демократія demokracie
депутат poslanec
державна Само Sámova říše
державна stát
державна-сателіт satelitní stát
державне свято státní svátek
державний бюджет státní roz-
 počet
державний гімн státní hymna

державний знак (символ) státní
 znak
державний лад státní zřízení
державний переворот státní
 převrat
державний прапор státní vlajka
державний символ státní symbol
державний суверенітет státní
 suverenita
деспотія despotie
династія dynastie
диктатор diktátor
диктатура diktatura
диктатура пролетаріату diktatura
 proletariátu
дисципліна kázeň
дискримінація diskriminace
дитина, що вже повзає, розм.
повзунок batole
діалект, наріччя, говір,
говірка nářečí
добро, власність, маєток majetek
дозрівання, дорослішання
 (перехідний вік) dospívání (pu-
 berta)
доісторичні часи pravěk
документ dokument
дорогоцінність šperk
дорослішання, дозрівання (період),
юність adolescence
дохідність, прибутковість prospe-
 rita
Друга світова війна druhá světová
 válka
дружба, приятелювання přátelství
друкарство,
книгодрукування knihtisk
духовна зрілість duševní zralost
духовна культура duchovní kultura
експансія, розширення expanze
еллінізм, еллінська культура he-
 lenismus (helenistická kultura)
еміграція emigrace
епідемія epidemie
епідемія чуми morová epidemie

епоха epocha
епоха заліза doba železná
епоха льодовика doba ledová
етнос (етнічна група) etnikum
 (etnická skupina)
Є **єпископ** biskup
єпископство biskupství
Ж **жертва** oběť
життєвий рівень životní úroveň
журналістика žurnalistika
З **загальноосвітня школа** základní škola
загробне життя posmrtný život
задатки, нахили, здібності vlohy
закон zákon
закоханість zamilovanost
залежна земля (країна) závislá země
залежність závislost
залізниця železnice
залізо železo
замок zámek
замок, кремль hrad
замок, твердиня tvrz
заморські краї zámorí
заощадження úspory
заробітня плата mzda
заселення, поселення osídlení
засоби масової інформації hromadné sdělovací prostředky
збирання (рослинної їжі) sběr (rostlinné potraviny)
зброя zbraň
зв'язки, відносини, стосунки vztahy
звичний матеріал (речовина) návyková látka
здатність, спроможність, талант schopnost
здоров'я zdraví
здорове харчування zdravá výživa
земельна реформа pozemková reforma
землеробство zemědělství
злочин, злочинна дія trestný čin

злочинність kriminalita
змішана система господарювання střídavý systém hospodaření
знання znalost
знаряддя праці pracovní nástroj
знуцання, тиранія šikanování
золото zlato
зрілість dospělost
зрілість, дорослість zralost
ідеологія ideologie
ікона ikona
іконоборство obrazoborectví
імператор císař
імперія císařství
імперія impérium
імперія, держава říše
імпресіонізм impresionismus
індульгенції odpustky
індустріалізація industrializace
інтелігенція inteligence
інтервенція intervence
інтимна гігієна intimní hygiena
іслам islám
історик historik
історія historie
календар kalendář
канцлер kancléř
капітуляція kapitulace
каплиця kaple
карбування монет ražba mincí
кардинал kardinál
каста kasta
кафедральний собор katedrála
келих kalich
кельти Keltové
керамічна посудина keramická nádoba
класицизм klasicismus
класова боротьба třídní boj
класове самоуправування třídní samospráva
клинопис, письмо клинове písmo klínové

I

K

клініка для немовлят, грудних дітей kojenecký ústav
князь kníže
князівство knížectví
коаліція koalice
ковальство kovářství
кодекс, звід законів zákoník
козаки kozáci
колабораціоніст kolaborant
колективізація сільського господарства kolektivizace zemědělství
колоніальна імперія koloniální říše
колоніалізм kolonialismus
колонізація kolonizace
колонія kolonie
комедія komedie
компас kompas
комунізм komunismus
комуністичний переворот komunistický převrat
комуністичний режим komunistický režim
конгрес kongres
концентраційний табір koncentrační tábor
конкуренція konkurence
консерватизм konzervativismus
конституція ústava
консул konzul
консультація для наречених (молодят) та сімей (подружжів) poradna předmanželská a manželská
консультація педагогічно-психологічна poradna pedagogicko-psychologická
конфіскація konfiskace
конференція konference
конфлікт konflikt
конфлікт поколінь mezigenerační konflikt
коран korán
король král
королівська корона královská koruna

королівське місто královské město
королівський двір královský dvůr
королівство království
коронація, коронування korunovace
коронні цінності, коронаційні регалії korunovační klenoty
косметичний догляд kosmetická péče
коштол, католицький храм kostel
кочівник, кочовик kočovník
країни третього світу země třetího světa
крайовий парламент zemský sněm
криза господарська hospodářská krize
кризовий центр krizové centrum
кримінальна відповідальність trestní odpovědnost
кримінальне право právo trestní
кріпостні стіни, вали, огорожа hradby
кубізм kubismus
культ kult
культ особи kult osobnosti
культура kultura
культурна спадщина kulturní dědictví
латинський шрифт, латиниця, латинка latinka
легіон legie
легенда legenda
лицар, рицар rytíř
лицарський орден rytířský řád
лицарський турнір rytířský turnaj
лібералізм liberalismus
лікарська речовина, наркотик droga
література literatura
літочислення letopočet
літопис, хроніка letopis
льон len
любов láska

людина сучасного типу člověk
dnešního typu
людина розумна člověk rozumný
людина уміла, вправна, яка
виготовляє знаряддя праці člověk zručný
людина, що прямо ходить člověk
vzpřímený
людські права lidská práva

M магія magie
мадонна madona
малярство, живопис, малювання
(фарбами) malířství
маніфест manifest
мануфактура manufaktura
маркграф markrabě
маркграфство markrabství
масова культура masová kultura
мастурбація masturbace
матеріальна (речова)
культура hmotná kultura
матеріальні джерела hmotné
prameny
менструація menstruace
меса, служба божа, богослужба,
відправа, літургія mše, boho-
služba
мета життя životní cíl
мечеть mešita
мідь měď
міжнародні відносини mezinárodní
vztahy
мінарет minaret
міністр ministr
міський житель, городянин měšťan
місіонер misionář
місто město
місто гірників (рудокопів) у
середньовіччі horní město
місто-держава městský stát
місто, що підлягає (належить)
місцевому феодалові poddan-
ské město

місто, отримане королевою у
посаг věnné město
міф mýtus
міф, легенда báje
мітинг tábor lidu
мистецтво umění
мир mír
мирний договір, мирна угода mí-
rová smlouva
младочехи, молодочехи mladočeši
мобілізація mobilizace
мовне спілкування,
комунікація dorozumívání, komu-
nikace
могила, домовина hrob
могила, курган mohyla
модерн secese
мозаїка mozaika
монастир klášter
монархія конституційна monar-
chie konstituční
монархія monarchie
монета mince
монополія monopol
моральна норма mravní norma
моральність, мораль, етика mrav-
nost
мотивація motivace
музей muzeum
музика hudba
муміфікація mumifikace
мумія mumie
муніципальні вибори komunální
volby
муніципальне (місьве)
самоурядування obecní samo-
správa
муніципальне представництво,
мерія obecní zastupitelstvo
муніципальний бюджет obecní
rozpočet
мусульманин muslim
надприродні сили nadpřirozené síly
намісто, колья náhrdelník

народна словесність,
фольклор lidová slovesnost
народна творчість lidová tvořivost
народні збори lidové shromáždění
народні звичаї lidové zvyky
народно-демократичний
режим lidovědemokratický režim
населений пункт obec
наступ ofenziva
настрій nálada
натуральний обмін naturální směna
наука věda
Національні збори Národní shromáždění
нація, народ národ
національна меншина národnostní menšina
національне відродження národní obrození
національно-визвольна
боротьба národněosvobozenecý boj
націоналізм nacionalismus
нацизм nacismus
начальство, власті vrchnost
незалежність nezávislost
немовля, грудна дитина kojenec
неписьменність,
неграмотність negramotnost
неповна сім'я neúplná rodina
неповнолітня особа nezletilá osoba
нерозбірливі статеві стосунки з
особами протилежної статі promiskuita
нерухоме майно nemovitý majetek
нетерпимість,
непримиренність nesnášenlivost
нові часи, нова епоха novověk
новонароджений novorozenec
норма norma
норма права právní norma
нормоване постачання přidělové zásobování
нотаріус notář
об'єднання sjednocení

община občina
обряд, церемонія obřad
окопна (позиційна) війна zákopová válka
“оксамитова” революція „sameťová“ revoluce
окупаційна армія okupační armáda
окупаційне управління, окупаційна
установа okupační správa
окупація okupace
олімпійські ігри olympijské hry
олово, цина cín
опера opera
опікунський догляд pěstounská péče
опір, рух опору, визвольний
рух odpor
опозиція opozice
оранка orba
Організація Об'єднаних
Націй Organizace spojených národů
орден єзуїтів jezuitský řád
осадник, колоніст kolon
освіченість vzdělanost
освічений абсолютизм osvěcený absolutismus
особиста гігієна osobní hygiena
особистість,
індивідуальність osobnost
особистий бюджет osobní rozpočet
охорона навколишнього
середовища ochrana životního prostředí
пакт pakt
палац palác
паломництво, відвідування святих
місць poutě na hory
пам'ять, пам'ятка památka
пам'ятка мистецтва umělecká památka
пам'ятка культури kulturní památka
панування, перевага nadvláda

папа (римський) - глава
 католицької церкви papež
папірус papyrus
парафіяльний священик farář
парламент parlament
парламентаризм parlamentarismus
парламентські вибори parlamentní
 volby
парова машина parní stroj
пароплав parolod
партизан partyzán
партнер у житті životní partner
партнерські зв'язки
 (відносини) partnerské vztahy
патент patent
патрицій patricij
патріарх patriarcha
патріотизм vlastenectví
пекло peklo
пергамент pergamen
переворот převrat
переживання, проживання proží-
 vání
переказ, сказання, легенда pověst
перенаселеність,
перенаселення přelidnění
перемир'я příměří
переселення народів stěhování
 národů
перспектива perspektiva
перука paruka
Перша світова війна první světová
 válka
петиція petice
письмо písmo
 письмо звукове písmo hláskové
 письмо знакове písmo znakové
 письмо ієрогліфічне písmo
 obrázkové (hieroglyfy)
писець, переписувач písař
писемні джерела písemné prameny
писемність, письменство písem-
 nictví
Північноатлантична угода
 (НАТО) Severoatlantická smlouva
 (NATO)

підданий poddaný
підданство, феодално-
кріпосницька залежність,
кріпацтво poddanství
підпілля ilegality
пізня готика pozdní gotika
піраміда pyramida
піч pec
плавання-відкриття objevné
 plavby
плановане батьківство plánované
 rodičovství
плантація plantáž
плебей plebej
плем'я kmen
плітковина vláknina
плуг pluh
плюралізм pluralita
поведінка chování
повстання povstání
погром pogrom
податки daně
поділ праці dělba práce
почуття, відчуття city
поліція policie
політична партія politická strana
політична система politický systém
політична програма politický
 program
політика politika
політика внутрішня politika
 vnitřní
політика зовнішня (закордонна,
міжнародна) politika zahraniční
полководець, воєначальник vo-
 jevůdce
половання lov
помічник майстра tovaryš
потреби potřeby
потреби духовні (психічні) po-
 třeby duševní
потреби фізичні potřeby fyzické
порнографія pornografie
порох (стрілецький) střelný prach
портал portál

похід хрестоносців, хрестовий похід křížová výprava
похорон pohřeb
похоронний ритуал pohřební zvyklosti (ritus)
права práva
права міста městská práva
правний захід, правна дія právní úkon
правний припис právní předpis
право právo
право родинне právo rodinné
правопорядок právní řád
православ'я pravoslaví
праця, робота, труд práce
предок předek
представницькі органи zastupitelské orgány
президент prezident
прем'єр premiér
прибутки příjmy
приватна власність soukromé vlastnictví
приватний сектор soukromý sektor
привілей privilegium
природне протизачаття, протизаплідність přirozená antikoncepce
причастя, причащення přijímání (při mši)
провина, порушення přestupek
провінція provincie
продукти naturále
прокуратура prokuratura
промислова революція průmyslová revoluce
проповідь kázání
пропозиція і попит nabídka a poptávka
просвітництво, просвітительство osvícenství
проституція prostitute
протекторат protektorát
протигітлерівська коаліція protihitlerovská koalice

протизачаття, протизаплідність antikoncepce
професія, фах profese
профілактика, запобіжні заходи prevence
профспілкова організація odborová organizace
процес інтеграції (об'єднання), інтеграційний процес integrační proces
психічна гігієна, гігієна розумової праці duševní hygiena
психічне (духовне) здоров'я duševní zdraví
психіка psychika
психологія psychologie
путч, заколот puč
раб otrok
рабство otroctví
радник, член магістрату konšel
район okres
рало oradlo
рання нова епоха raný novověk
раса rasa
расизм rasismus
ратуша radnice
революція revoluce
region region
режим (розпорядок) дня režim dne
режим režim
режим, розпорядок životospráva
реклама reklama
релаксація relaxace
релігійна секта náboženská sekta
релігія, віросповідання, віровизнання náboženství
рельєф reliéf
ремісницьке виробництво řemeslná výroba
ремісник řemeslník
ренесанс, відродження renaissance
республіка republika
реформа reforma
реформація reformace

риболовля, рибальство rybolov
 Римська імперія římská říše
 ринкова економіка tržní ekonomika
 ринок trh
 риторика, ораторське мистецтво řečnictví
 рівноправність rovnoprávnost
 рід rod
 Різдво Vánoce
 робота robota
 робоче перевантаження pracovní přetížení
 робочий час pracovní doba
 ровесник, одноліток vrstevník
 родючість, плодоносність plodnost
 родина, сім'я rodina
 родовище naleziště
 розлучення rozvod
 розподіл праці (спеціалізація ремесел) specializace řemesel
 рококо rokoko
 романський стиль románský sloh
 романтизм romantismus
 ротонда rotunda
 рухоме майно movitý majetek
 ручне рубило pěštní klín

С саботаж sabotáž
 санкція sankce
 самобутність svébytnost
 самовиховання sebevýchova
 самодержавство samoděržaví
 самоконтроль sebekontrola
 самопізнання sebepoznání
 самосвідомість, самовпевненість sebevědomí
 самоурядування samospráva
 світогляд světový názor
 свобода svoboda
 свобода віровизнання náboženská svoboda
 священник kněz
 сексолог sexuolog

сексуальна орієнтація sexuální orientace
 сексуальні відхилення, збочення sexuální deviace
 сексуальність sexualita
 сексуальне зловживання sexuální zneužívání
 село vesnice
 селянин, землероб rolník
 сенат senát
 середні віки, середньовіччя středověk
 середня школа střední škola
 середня прямокутна ненакрита частина будинку у Стародавньому Римі (дворик) atrium
 середовище для життя životní prostředí
 сила, влада moc
 синагога synagoga
 сільський староста rychtář
 сімейний бюджет rodinný rozpočet
 склепіння klenba
 скотарство, пастушество pastevectví
 скульптура sochařství
 скульптура, пластика plastika
 слов'яни Slované
 служба, робота, заняття zaměstnání
 службовець, урядовець, чиновник úředník
 совість, сумління svědomí
 солідарність solidarita
 соціальна група sociální skupina
 соціальна допомога sociální dávky
 соціальна зрілість sociální zralost
 соціальна опіка, соціальний догляд sociální péče
 соціальна реформа sociální reforma
 соціальні ролі sociální role
 соціалізм socialismus
 союз племен kmenový svaz

спеціальна школа (для розумово відсталих дітей) zvláštní škola
співпраця spolupráce
споживацьке суспільство konzumní společnost
срібло stříbro
сталінізм stalinismus
стан облоги stanné právo
станове суспільство stavovská společnost
стародавні часи starověk
стародавня і середньовічна срібна монета denár
старочехи staročeši
стать pohlaví
статеві органи pohlavní orgány
статевий зв'язок pohlavní styk
стиль життя životní styl
Столітня війна stoletá válka
століття století
стосунки між людьми mezilidské vztahy
страйк stávka
страхування pojištění
стрес stres
суд soud
судова влада moc soudní
судовий процес soudní proces
сукно sukno
султан sultán
суспільна власність veřejné vlastnictví
суспільна норма společenská norma
суспільні відносини společenské vztahy
суспільство společnost
Т **табір** tábor
талант talent
тваринництво chov dobytka
театр divadlo
телефон (лінія) довіри linka důvěry
телефонні номери безпеки (поліції, швидкої допомоги,

пожежної охорони) linka bezpečí
темперамент temperament
терор teror
тимчасова влада prozatímní vláda
ткацтво tkalcovství
токсикоманія toxikomanie
торгівля obchod
торговець obchodník
тоталітарний режим totalitní režim
трагедія tragédie
традиція tradice
Тридцятилітня війна třicetiletá válka
трипільна система землеробства (господарювання) trojpolní systém hospodaření
тріумвірат triumvirát
трудова угода pracovní poměr
трудова угода pracovní smlouva
трудова, виробнича дисципліна pracovní kázeň
трудове право právo pracovní
туризм cestovní ruch
угода, договір, контракт smlouva
указ про віротерпимість toleranční patent
укріплене кельтське городище (місто, фортеця) у 2–1 ст. до н.е. з кам'яними валами та прямокутним плануванням, тимчасове місто-фортеця періоду Римської імперії, опідум oppidum
укріплення, форт opevnění
ультиматум ultimátum
уміння, навик dovednost
університет univerzita
унія, союз unie
уніформа, мундир, однострій uniforma
уряд, кабінет (міністрів), влада vláda
усиновлення, удочеріння adopce (osvojení)

установи (заклади) культури kul-
turní instituce

утома únava

Ф факультет fakulta

фараон faraon

федерація federace

феодал feudál

фізична зрілість tělesná zralost

фізичне здоров'я tělesné zdraví

філософія filozofie

флот loďstvo

форма правління у Стародавньому
Римі (30 р. до н.е. – 284 р. н.е.)
principát

форма правління у Стародавньому
Римі у 284–476 рр. dominát

Франкська імперія francká říše

фреска freska

фронт (на війні) fronta (válečná)

Х характер charakter

хвороби цивілізації nemoci civilizační

хвороби спадкові nemoci dědičné

хвороби психічні nemoci duševní

хвороби тіла (тілесні) nemoci
tělesné

хвороби, що переносяться
статевим шляхом nemoci přenos-
né pohlavním stykem

хліборобство obilnářství

холодна війна studená válka

храм, собор chrám

хрестоносець křižák

хрещення křest

християнин křesťan

християнство křesťanství

хроніка, літопис kronika

художній промисел umělecké
řemeslo

цензура cenzura

центр працевлаштування/
зайнятості úřad práce

центральне планування centrální
plánování

централізація centralizace

церква církev

церква євангелічна církev evan-
gelická

церква католицька církev kato-
lická

церковний ієрарх, духовний
сан církevní hodnostář

церковний собор koncil

цетралізована держава centralizo-
vaný stát

цех cech

цивільне (громадянське)

право právo občanské

цивілізація civilizace

чернечий орден mnišský řád

чума mor

чуттєва зрілість citová zralost

шаман šaman

шеф, директор, патрон,

покровитель patron

шкільний клас školní třída

шкільний режим školní řád

школа, навчальний заклад,

училище škola

шлюб, одруження,

подружжя manželství

шовк hedvábí

штучне переривання

вагітності umělé přerušení těho-
tenství

язичник, поганин pohan

якобінець jakobín

Ц

Ч

Ш

Я